

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของพระสงฆ์ ในภาคคณะสงฆ์ 2 โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ วัดที่อยู่ในภาคคณะสงฆ์ 2 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 936 วัด (กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 32 - 33) จำแนกตามจังหวัดและอำเภอ ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนวัด จำแนกตามอำเภอและจังหวัด

จังหวัด	อำเภอ	จำนวนวัด
พระนครศรีอยุธยา	-	456
	พระนครศรีอยุธยา	53
	ผักไห่	23
	ท่าเรือ	38
	เสนา	31
	อุทัย	27
	มหาราช	27
	บางปะอิน	28
	บางปะหัน	38
	บางไทร	10
	บางบาล	35
	วังน้อย	19

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	จำนวนวัด
อ่างทอง	ลาดบัวหลวง	12
	นครหลวง	39
	ภาชี	27
	บ้านแพรก	8
	บางซ้าย	13
	—	190
	เมือง	42
	ไชโย	22
	โพธิ์ทอง	38
	วิเศษชัยชาญ	43
สระบุรี	ป่าโมก	17
	แสวงหา	18
	สามโก้	10
	—	380
	เมือง	74
	หนองแค	62
	บ้านหมอ	38
	เสาไห	35
	แก่งคอย	55
	หนองแซง	26
	พระพุทธบาท	34
	วิหารแดง	22
	ม่วงเหล็ก	17
หนองไผ่	17	
รวม	33	936

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใ้จากการสุ่มโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สุ่มอำเภอแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งเป็นเขตอำเภอชั้นนอกและชั้นใน เพื่อให้ได้ตัวอย่างซึ่งกระจายครอบคลุมพื้นที่ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนอำเภอในแต่ละจังหวัด
2. ทหารายชื่อวัดที่อยู่ในแต่ละอำเภอที่เลือกไว้ในข้อที่ 1 จากรายงานกรมการศาสนา ประจำปี 2526 โดยมีวิธีการคัดเลือกดังนี้ สำหรับวัดขนาดใหญ่และขนาดกลาง ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างหมดทุกวัด ส่วนวัดขนาดเล็กคัดออกเฉพาะวัดที่มีพระจำพรรษามากกว่า 5 รูป เพราะถ้ามียพระน้อยเกินไปโอกาสที่จัดกิจกรรมการศึกษาจะเป็นไปไ้ยาก

การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเชิงสำรวจเกี่ยวกับกิจกรรมของพระสงฆ์ในภาคคณะสงฆ์ 2 เกี่ยวกับงานการศึกษาของระบบโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสัมภาษณ์พระสงฆ์ที่มีบทบาททางด้านการศึกษาของระบบโรงเรียน เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา และนักศึกษาริฎฎาโทที่กำลังศึกษาในหลักสูตรการศึกษานักใหญ่ และการศึกษานอกโรงเรียนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาประมวลเป็นหลักในการสร้างขอกระทง (Item) ในแบบสอบถามได้ขอกระทงทั้งสิ้น 104 ขอ

2. นำขอกระทงในแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำงานเกี่ยวข้องกับงานการศึกษานักใหญ่ หรืองานการศึกษานอกระบบโรงเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำงานเกี่ยวข้องกับพระสงฆ์หรืองานการศึกษาของพระสงฆ์ จำนวน 12 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรงในเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาขอกระทงในแบบสอบถามว่ามีความตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมเนื้อหาเพียงใดเป็นรายข้อ ตลอดจนพิจารณาส่วนวภาษาที่ใช้ ทั้งนี้ได้ใช้เกณฑ์การตัดสินของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 10 ท่าน (ร้อยละ 80) ที่ตอบว่าเหมาะสมเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกขอกระทงไว้ใช้ในแบบสอบถาม ส่วนส่วนวภาษา

ที่ให้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและตามให้ผู้วิจัยเห็นสมควร

3. นำแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์เรื่องการจัดการศึกษานอก-ระบบโรงเรียน ซึ่งได้แก้ไขปรับปรุงทั้งด้านเนื้อหาและภาษาส่วนหนึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้ทรง-คุณวุฒิมาแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง

4. จัดรูปแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ และข้อมูลบางประการของผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งแบบเติมคำและเลือกตอบ มี 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของวัด มีทั้งเติมคำและเลือกตอบ มี 7 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษาที่ทางวัดได้จัดทำอยู่และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามชนิดเลือกตอบมี 52 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับงานการศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา มี 15 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

4 หมายถึง เป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างยิ่ง

3 หมายถึง เป็นปัญหาและอุปสรรคมาก

2 หมายถึง เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อย

1 หมายถึง เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานการศึกษามี 10 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

4 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3 หมายถึง เห็นด้วย

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ (Try - out) กับพระสงฆ์ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 รูป เพื่อปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือ แกไขภาษาให้เหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยนั้น ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. คำนเ้าคณะอำเภอ ผู้วิจัยได้เข้าพบเจ้าคณะภาค 2 เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวจากท่าน แต่ในช่วงเดือนสิงหาคม 2526 ได้มีการประชุมเจ้าคณะอำเภอในภาคคณะสงฆ์ 2 ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจึงได้ไปแนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์ในการวิจัยด้วยตนเอง

2. คำนเ้าเจ้าอาวาสวัด ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องขอรับค้ำกรณาการศาสนา เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลถึงเจ้าอาวาสวัด ตามที่ผู้วิจัยได้สำรวจเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 470 รูป และได้เก็บข้อมูลเป็นขั้นตอนดังนี้

2.1 ได้นำแบบสอบถามไปให้เจ้าคณะอำเภอ เพื่อให้เจ้าคณะอำเภอแจกแบบสอบถามให้แก่เจ้าอาวาสวัด ซึ่งในคณะสงฆ์ภาค 2 จะมีการประชุมเจ้าอาวาสทุกวันพระขึ้น 15 ค่ำ ในระยะที่เข้าพรรษา สำหรับการมอบแบบสอบถามให้เจ้าคณะอำเภอนั้น ได้อธิบายรายละเอียดและจุดมุ่งหมายของแบบสอบถามให้ท่านทราบ เพื่อป้องกันความผิดพลาดและให้เกิดความเข้าใจตรงกันมากที่สุด

2.2 เมื่อเจ้าอาวาสตอบแบบสอบถามแล้วให้ส่งทางไปรษณีย์ถึงผู้วิจัยโดยผู้วิจัยตั้งเกณฑ์การรับใบตอบแบบสอบถามไว้ประมาณ 1 เดือน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลรอบแรกระหว่าง 7 ตุลาคม - 17 พฤศจิกายน 2526 และเก็บรอบสอง 20 กุมภาพันธ์ - 24 มีนาคม 2527 สาเหตุที่ตองเก็บข้อมูลถึง 2 รอบ เพราะว่าเกิดปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับอุทกภัยที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงในเขตที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 470 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนถูกต้องสมบูรณ์จำนวน 328 ฉบับ ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วัดที่เป็นกลุ่มประชากรตัวอย่าง

จังหวัด	อำเภอ	จำนวนวัด	จำนวนแบบสอบถามที่ได้คืน
พระนครศรีอยุธยา	—	195	107
	พระนครศรีอยุธยา	54	30
	ผักไห่	18	10
	นครหลวง	24	15
	เสนา	23	13
	บางปะอิน	19	10
	บางซ้าย	12	8
	บางปะหัน	27	11
	บางไทร	18	10
อ่างทอง	—	118	109
	เมือง	33	33
	แสวงหา	13	10
	วิเศษชัยชาญ	36	33
	โพธิ์ทอง	26	24
	สามโก้	10	9
สระบุรี	—	157	112
	เมือง	40	24
	บ้านหมอ	22	18
	หนองแค	32	20
	พระพุทธบาท	25	25
	แก่งคอย	17	9
	เสาไห้	21	16
รวม	19	470	328

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพบางประการของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของวัด กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดโดยทางวัด และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาในวัดของพระสงฆ์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาการร้อยละในแต่ละรายการ

2. ศึกษาหาความสัมพันธ์ในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน

คือ

2.1 ศึกษาหาความสัมพันธ์ในหัวข้อต่อไปนี้

2.1.1 ระหว่างพระภิกษุผู้เฒ่าระยะเวลาการอุปสมบทต่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

2.1.2 ระหว่างพระภิกษุผู้เฒ่าระดับการศึกษาสายสามัญต่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

2.1.3 ระหว่างพระภิกษุผู้เฒ่าระดับการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมต่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

2.1.4 ระหว่างพระภิกษุผู้เฒ่าระดับการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีต่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าไคสแควร์ (χ^2)

2.2 ศึกษาหาความสัมพันธ์ในหัวข้อต่อไปนี้

2.2.1 ระหว่างวัดที่มีขนาดต่างกับการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

2.2.2 ระหว่างวัดที่มีรายได้ต่างกับการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

2.2.3 ระหว่างวัดที่ตั้งอยู่ในเขตต่างกับการจัดกิจกรรมทางการ

ศึกษา

2.2.4 ระหว่างวัดซึ่งต่างประเภทกับการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

2.2.5 ระหว่างวัดที่ใ้ได้รับเลือกและไม่ได้รับเลือกเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง

จากกรมการศาสนากับการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าไคสแควร์ (χ^2)

3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา และศึกษาความคิดเห็นที่เกี่ยวกับงานการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนของแต่ละขงความคิดเห็นดังนี้

ระดับของปัญหาและอุปสรรค

3.50 – 4.00	เป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างยิ่ง
2.50 – 3.49	เป็นปัญหาและอุปสรรคมาก
1.50 – 2.49	เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อย
1.00 – 1.49	เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด

ระดับความคิดเห็น

3.50 – 4.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.50 – 3.49	เห็นด้วย
1.50 – 2.49	ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.49	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ทั้งในค่านปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับงานทางการศึกษา โดยการใช้วิธีวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนสองทาง ระหว่างจำนวนพระสงฆ์กับระดับการศึกษาทั้งทางสายสามัญและสายปริยัติธรรมของพระสงฆ์ (Two - Way Analysis of Variance) และเมื่อพบว่ามีความคิดเห็นต่างกัน จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ เพื่อจะได้ทราบว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างคู่ใดมีความคิดเห็นต่างกัน โดยใช้วิธีทดสอบของเชฟเฟ (Sheffé)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติดังกล่าวผู้วิจัยได้หาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย